

מפגש מס' 50

דף מקורות

ספר ישעיהו פרקים כ"ז - ל"א

נושא השיעור: ההישענות על מצרים

1. מכילתא דרבי ישמעאל מסכתא דפסחא פרשה יב:

כִּי־צֵא בְדָבָר אֶתְּהָ אֹמֵר: "רַק לֹא יִרְבֶּה לּוֹ סוֹסִים וְלֹא יֵשִׁיב אֶת הָעָם מִצְרִימָה לְמַעַן הַרְבוֹת סוֹס וְהָאֵמֶר לָכֶם: לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד." (דברים י"ז, טו) וְהֵיכֵן אָמַר? "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם: אֵל תִּירָאוּ הַתִּיַצְבוּ וְרִאוּ אֶת יְשׁוּעַת ה' אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפּוּ לְרִאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם." (שמות י"ד, יג).

2. רמב"ן לשמות י"ד, ג:

'כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד' - על דעת רבותינו היא מצות לא תעשה לדורות. ואם כן יאמר הכתוב: אל תיראו, התיצבו במקומכם וראו את ישועת ה' שיושיע אתכם היום מידם ואל תשובו לעבודתם, כי מצרים אשר ראיתם אותם היום הקב"ה מצוה אתכם עוד שלא תוסיפו ברצונכם לראותם מעתה ועד עולם. ותהיה מצוה מפי משה לישראל, ולא הוזכרה למעלה. וכן 'ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס וה' אמר לכם לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד' (דברים י"ז, טז), שהיא מצוה באמת, לא הבטחה.

3. רמב"ן לדברים י"ז, טז:

וטעם 'וה' אמר לכם לא תוסיפו לשוב בדרך הזה' - כי השם אומר לכם שלא, וכן 'כאשר צווק ה' א-להיך' (ה', טז), שהוא מצוה אחרת כן. או 'אמר לכם', שאמר לי כן לצוות אתכם, כדרך 'ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה וגו' (שמות י"א, ד).

4. מכילתא דרבי ישמעאל מסכתא ד'ויסע' פרשה א

כִּי־נִשְׁאַל בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁהֻעְבְּדוּם בְּפִרְיָ וּבַעֲבוּדָה קִשָּׁה כָּל־כָּל פְּגָרִים מִתִּים מְטָלִין עַל שְׂפֹת הַיָּם אָמְרוּ: "כִּמְדָּמָה לָנוּ שְׂלֹא נִשְׁתַּיֵּר אָדָם בְּמִצְרַיִם! נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוֹבָה מִצְרִימָה! (בְּמִדְבָּר י"ד, ד) וְנַעֲשֶׂה לָנוּ עֲבוּדָה זָרָה, וְנִתְּרַד בְּרֹאשֵׁנוּ וְנִחָזֵר לְמִצְרַיִם!"

5. לקח טוב (פסיקתא זוטרתא) שמות פרשת בשלח פרק יד סימן יג:

בשלשה מקומות הוזכרו ישראל שלא לשוב מצרימה: 'כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם' (שמות י"ד, יג) ואומר: "לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד" (דברים י"ז, טז), "אשר אמרת לי לא תוסיף עוד לראותה" (שם כ"ח, סח). ובשלשה מקומות חזרו, ובשלשתן נפלו: הראשונה בימי סנחריב, שנאמר: "הוי היורדים מצרים לעזרה" (ישעיה ל"א, א), שניה בימי יוחנן בן קרח, שנאמר: "והיה החרב אשר אתם יראים ממנו שם תשיג אתכם בארץ מצרים" (ירמיה מ"ב, טז), והשלישית בימי טרגינוס בבית שני.

6. רמב"ן לדברים י"ז, טז:

ויתכן שדרך הכתוב, כי הזהיר 'לא ירבה לו סוסים' - אפילו מארצו ומארץ שנער או בדרך סחורה המותרת, שלא יבטח על רכבו כי רב ועל פרשיו כי עצמו מאוד, אבל יהיה מבטחו בשם א-להיו. ואחר כך הזהיר על המלך שלא ישיב את העם מצרימה שיהיו לו שם מעבדיו ומעמו שרי מקנה יושבים בערי הרכב למען הרבות סוס, כענין

שנאמר בשלמה 'ואת כל ערי המסכנות אשר היו לשלמה ואת ערי הרכב' וגו' (מל"א ט', יט), וכן היו לו במצרים כמו שאמר 'ומוצא הסוסים אשר לשלמה ממצרים ומקוה סחרי המלך' וגו' (שם י', כח)...

7. סנהדרין כ"א:

תנו רבנן: (דברים י"ז, טז) "לא ירבה לו סוסים" יכול אפילו כדי מרכבתו ופרשיו? תלמוד לומר: "לו". לו אינו מרבה אבל מרבה הוא כדי רכבו ופרשיו...

8. בראשית רבה פ"ט:

"אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו" (תהלים מ', ה') - זה יוסף. "ולא פנה אל רהבים" - על ידי שאמר לשר המשקים (בראשית מ' יד) "זכרתי... והזכרתי", נתווספו לו שתי שנים (בבית הסוהר) "ויהי מקץ שנתים ימים".

9. רש"י לבראשית מ', כג:

"וישכחהו" - לאחר מכאן, מפני שתלה בו יוסף לזכרו, הוזקק להיות אסור עוד שתי שנים שנאמר (תהלים מ' ה') "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים", ולא בטח על מצרים הקרויים רהב.